Ч. 104 | Четвер 11 (23) мая 1895. | Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане за зложенем оплати почтової.

Рекламацні незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостнах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

Дві важні справи дають опозицийним партиям парляментарним нагоду до безустанного ширеня вістий, що ось-то вже в найблизшім часі коаліция парляментарна розібє ся і розлетить ся; а тими справами суть: реформа виборча і словіньска ґімназия в Цилеї.

Що-до першої, то річ так стоїть: Вже на вчерашнім засіданю Палати послів розійшла ся була чутка, що підкомітет для реформи виборчої закінчив свою роботу, а чутку ту потвердив опісля мін. Бакеґем, котрий заявив, що підкомітет для реформи виборчої готов вже зі своїми роботами і в найкоротшім часі зложить своє справоздане комісиї виборчій. — Як виглядає проект реформи виборчої і коли він буде предложений повній Палаті, того не знати, але здає ся, що він, коли вже прийде перед комісию виборчу, то й незадовго буде предложений повній Палаті.

Справа цилейскої ґімназиї в послідних часах була досить заострила ся. Німецка лівиця стоїть упорно при тім, щоби не уступити Словінцям, а Словінці знову й собі так уперли ся, що жадали в заміну за цилейску ґімназию утвореня двох ґімназий в инших місцевостях. Мимо того ся справа не пошкодить коаліциї і коли прийде до голосованя над нею, то лівиця буде переголосована. В сій справі доносять з Відня до „Буковини“ так:

„Можу поділитись з Вами вістию, що правительство в порозуміню з сторонництвами коаліцийними настає на то, щоби в буджеті сегорічнім удержувати позицию на заснованє паралельних кляс з язиком словіньским в Цилеї. Позицию ту піддержать відтак на певно в раді державній клюби: ґр. Гогенварта (яко найбільше інтересований, містячий посеред себе ще деяких послів словіньских), Коло польске, клюб послів руских, молодоческе і антисемітске сторонництво. Лівиця ліберальна дасть ся переголосувати і не зробить з сего casus belli. Лиш одні національні німецкі виступлять мабуть з всею завзятостию в обороні нинішного стану річи, сполученого з кривдою Словінців. Наколи би ліберали набрали крихту більше сьмілости супротив виборців своїх і самі навіть піддержали оправдане жадане Словінців стирийских, то тим і поправили би свое положене і значінє. Они стали би ся сторонництвом дійстно політичним, сторонництвом, що мало на оці в більшій мірі інтерес Австриї і вдоволене всіх народностий австрийских, а не лиш партийні та й на ділі би нелїберальні цілї. Цилейска справа так як би залагоджена в користь Словінців. Бодай при нинішних обставинах не можна сумніватись о успішнім єї полагодженю.

На вчерашнім засіданю Палати послів поставив пос. Кафтан інтерпеляцию до президента міністрів кн. Віндішґреца, в котрій запитував, чи президент міністрів ужив свого впливу при покликаню ґр. Голуховского до Відня, чи ужив свого впливу при его іменованю, чи контрасиґнував то іменоване, а коли так, длячого не повідомлено о тім палати?

Допись.

З Острова коло Бориничь.

(История нашої недолї!)

Велике нещастє постигло наше село в ночи з 17го на 18го с. м. О $11^1/_2$ годині в ночи вибухнув огонь на однїй стороні села, а при сильнім всхіднім вітрі, спопелїло в двох годинах 32 загород, з цілого села найкрасших. В отсїм короткім часї стало около 200 душ без кусника хлїба, без хати.... Розбішена поломінь, замінивши цілу одну сторону села в купу попелу, котрого і вітер не пощадив, а розвіяв по поли, гнала і дальше, а вкінци замахнула ся на церков між липами тінистими стоячу, та на побіч неї стоячу школу. Завдяки лишень провидїню Божому найперше, а опісля Вп. п. ґр. Мицельскому, властителеви села Острова, що мешкає в Бориничах, віддалених о $^3/_4$ милї, а котрий лично з двірскою службою і сикавкою прибув на місце, та при помочи невдовзї наспішної пожарної сторожи з 2 сикавками з Ходорова, і двірскої служби з сикавкою з Піддністряя, удалось, чудом скажу, уратувати церков і школу, та утихомирити розлючений страшний елемент. Не малу поміч несла служба двірска Вп. Ясїльковского, котрий на чолї еї майже з надлюдскою силою ратував, що було ще можна уратувати. Подяка належить ся п. Кримскому з Ляшок, що майже сам одинокий спустив дзвони із дзвіниці на безпечне місце. Не менше заслугують на признанє Всч. о. Рудович та громадяни сусїдних сїл, що видячи гарний примір в особі п. Графа, докладали всяких старань, щоб лиш огонь зльокалїзувати.

Се вже, до кількох лїт, другий такий страшний огонь навістив наше село, а в обох разах в часї сильної бурі. А коли додамо ще, що нїяка пошесть, як холера та голодовий тиф нашого села не минула, а завсїгди господарила на погибель тутешного населеня, то приходимо до заключеня, що якийсь гнїв Божий над селом завис.... Коб ще хоть сї загороди були обезпечені — а то нї! Шкода в прибли-

4)

Зійшла з розуму.

(Веселе оповіданє. З німецкого).

В. Пасавера.

(Конець).

— А ваша будуча жінка — ви й не причуваєте — погадайте собі, такий незвичайно цікавий випадок, навіть для вас, яко патольоґа, дуже незвичайний і цікавий!

Професор повів сухими пальцями по волосю.

— Незвичайно цікавий? — спитав трохи непевним голосом. — А в чім —

— Цїлком довірочно скажу вам, професорую — шептав доктор, оглядаючи ся, чи їх хто не підслухує, — Софійчина мати померла в цілковитім, найвиразнїйшім божевільстві, а Софійка —

— А Софійка? — спитав живо професор, очевидячки зацікавлений сим випадком.

— А Софійка — шептав доктор дальше — вже також в значній мірі божевільна.

— Пане докторе! — крикнув професор, зірвавшись тепер вже дійстно з місця — чи ви з розуму зійшли? — Пане! Ви собі кпите з мене? Щоби я женив ся з божевільною! — Пане! ся обида — забирайте ся!

— Алеж любий чоловіче — говорив доктор успокоюючи.

— За двері! — крикнув той люто.

Доктор поблїд і оглянув ся довкола себе боязко, а що в сїй хвили отворила служниця двері, в пересьвідченю, що єї пан не може нї на кого иншого так кричати, як хиба на неї, — то він скористав з сеї нагоди і тихцем як можна найскорше вибіг на улицю.

Перед дверми стояв якийсь час, немов би з неба упав. Але відтак повернув до него знов той спокій, що знаменує благородних людий навіть і по найбільшій обиді.

Поволи повернув назад до дому.

Від часу як доктор вернув з проходу, не умів собі Васько пояснити поведенє свого пана нї вчера, нї нинї, хоч був коло него майже цїлих десять лїт та гадав, що знає его так добре, як самого себе. Доктор сидів нинї вже дві годин в своїм музею в фотели, заложив руки і дивив ся то на поміст, то на стелю та не говорив анї слова. Два рази зривав ся скоро з крісла, приступав до зеркала і оглядав своє лице, але за кождим разом відвертав ся зі вздохом і знов сїдав. І не мав чого тїшити ся, бо як не приглядав ся до зеркала, то все бачив те саме невдоволене, поморщене, висхле лице з неспокійними очима, лисим чолом, щетиноватою бородою, цїлком так, як привик его бачити від довгих, довгих лїт. Васько обтирав і чистив завзято фляшки і слоїки, але від часу до часу поглядав на пана, або заговорив яке слово, однако на дармо! Доктор, здавало ся, не чув і не бачив его. Щось великого мусїло єму приключити ся, щось такого, чого ще доси не було і Васькови вкінци аж страшно ставало, що се має значити, що з сего вийде. Але що доктор уперто мовчав, то й він рішив ся бути скритим. Чистив мовчки і пильно свої скляні судини, немов би на цїлім сьвітї нїякого доктора не було та гадав собі: Про мене мовчи, і я таку штуку докажу, але побачимо, хто довше видержить, ти, чи я.

І здасть ся, що се помогло, бо доктор закашлав два рази і порушив ся на кріслї.

— І так зле і так не добре! — сказав він відтак півголосом.

Ага! — погадав Васько — тепер вже заставляє сїтку на мене, але ти ще довго будеш ждати, заки я зловлю ся, і так витирав слоїк з веретїльницями, що піт каплями сплівав єму з чола.

— Що я маю робити, Іване, — відозвав ся голосно доктор — можу, чи не можу — розумієш?

Васько відвернув голову від веретїльниць.

— Як? — засьміявсь він.

— Чи можу женити ся з нею, чи нї, тумане! — крикнув доктор злісно.

Втім запукало щось до дверий.

— Прошу! — кликнув доктор невдоволено, але й заразом зачудований, бо він і не тямив, коли вже пукали до дверий.

женю виносить до 35.000 зр. а на се буде звороту ледво 6—7000 зр. Замітною річию було, що серед огненного моря, між горіючими бальками та жевріючими околотами — прийшло на сьвіт двох від себе о кілька хат віддалених, нещасливих наслідників.... родивших ся, як їх родителі, на біду.... Се мабуть не жарт — побачити сьвіт — огненний сьвіт! Дїйстно наше село — одно з найнещасливших в цїлім повітї!

В першій хвили з материяльною помочию прибув нещасливим погорільцям Вп. п. Граф, властитель села, та приходство і двір. Сей благородний п. ґраф потїшив нещасливих, що не дасть їм загинути, та всеж страта величезна.... Ту треба помочи рівно-ж величезної, щоби сей нарід від погибели спасти. В сій хвили завязує ся комітет ратунковий місцевий, під проводом Вп. ґр. Мицельского, котрий запукае до всїх щирих сердець, а поки що просить ся П. Т. Публику надсилати що змога, всякі дари, хоть би й найдрібнїйші, на руки Всч. о. Юзичиньского Володислава, пароха місцевого — почта Бориничі, щоб хоть в части гірку недолю нещасливих осолодити. *Ст. III.*

Перегляд полїтичний.

В мінїстерстві справ заграничних представляли ся вчера п. мінїстрови ґр. Ґолуховскому урядники того-ж мінїстерства. На промову шефа секциї Пасеті'ого відповів п. мінїстер, що буде вести справи держави і дальше в дусї ґр. Кальнокого.

При вчерашних виборах з міст в Італії вибрано всюди з виімкою одного округа виборчого одноголосно або значною більшостию самих італїяньских кандидатів.

Тїшин пішов за приміром Відня. При виборах до Ради громадскої з другого тїла виборчого вибрано на 10 опорожнених мандатів 8 антисемітів. Орґани сполученої нїмецкої лївиції дуже озлоблені на сей вибір.

Праса російска досить спокійно і рівнодушно приняла до відомости іменоване ґр. Ґолуховского мінїстром справ заграничних, а „Бірж. Відом." пригадують, що кн. Лобанов і кн. Ліхтенштайн а відтак ґр. Ґолуховский і теперішний амбасадор російский у Відни ґр Капніст жили свого часу у великій дружбі, а то може лиш скріпити добрі відносини межи Росиєю а австрийскою монархією.

Ми доносили вже, що Росия, Франция і Анґлїя вручили Портї ноту в справі реформ у Вірменії. В доповненю тої вісти треба тепер сказати, що держави ті предкладають, щоби в Константинополи перебував ґенеральний комісар для Вірменії, іменований султаном за згодою згаданих держав, а не зависимий від Порти, лиш від амбасадорів тих держав.

Новинки.

Львів дня 22 мая 1895.

— Доповняючий вибір одного члена Ради повітової в Ярославі з групи більшої посїлости, розписаний на день 26 червня с. р.

— Зміна назвища. Ц. к. Намістництво дозволило Дмитрови Гусцї, слухателеви теольогії, змінити назвище „Гуска" на „Чертежиньский".

— Пересторога для бразилїйских еміґрантів. У властительки Вирова в каменецкім повітї служив Петро Маґеровский. Наслухавши ся байок про Бразилїю, виемігрував в той заморский рай. В сих днях одержала від него давна его панї письмо повне плачу та нарікань з просьбою, щоби спасла его з неволї бразилїйскої. Маґеровский попав там у крайну нужду, зарібку не може знайти нїякого, прийдесь ему хиба гинути голодовою смертию. Нещастний просить о прислане 80 зр. на руки австрийского консуля в Бразилії на подорож до Ґенуї, звідки вже лекше буде міг дістатись на родину.

— Сїмнацятий межинародний конґрес лїтературний відбуде ся сего року в Дрезднї від 21 до 28 вересня. В програму з'їзду поставлено чотири дни на засїданя, а в прочих днях участники конґресу будуть відбувати екскурзиї в місцевости замітні з ріжних взглядів.

— Страшна пригода. Перекупка ярин в Шемници на Угорщинї, користаючи з вільного часу, вийшла в недїлю 13 с. м. на прохід, а маленького $1^1/_2$ річного синка лишила дома під опікою 70-лїтної сусїдки. Вернувши до дому і глянувши в колиску, побачила на лици дитини кроваві плями. Почала придивлятись дитинї близше та побачила, що синок має утятий язик, котрого кінчик і знайшла в колисцї. В розпуцї полетїла до сусїдки старушки і довідала ся, що дитина проковтнула була пипку до ссаня, а старушка, щоби виймити пипку з горла, ужила ножа і здасть ся, не доглянувши, бо дїйстно не довиджує, відтяла дитинї язичок.

— З України приходять сумні вісти про елементарні нещастя. Насамперед Днїпро вилив так, як не запамятано від 1848-ого року і наробив богато шкід вздовж свого бігу. Відтак пожежа знищила міста Дубно (майже до тла) і Овруч. Вкінци завитала знов холера і в повітах заславскім, кременчуцкім і старо константинівскім ґубернії волиньскої в першім тиждни запало на холеру 95 осіб.

— Цікаву справу судову має невдовзї розсудити француский суд. Один Анґличанин відбував з своїм братом подорож по Франциї. В дорозї брат умер, а позіставший брат казав тїло спалити, попіл всипати в паку і відослати зелїзницею до Анґлії. Приїхавши домів, довідав ся, що паку розбито, а попіл розсипано. Анґлієць запізвав тепер заряд француских зелїзниць о відшкодоване в сумі 200.000 франків. Цікава річ, де знайде француский суд людий, котрі би оцїнили: кілько варта попіл помершого брата.

— Огнї. В Старих Мостах (часть Мостів великих, в повітї жовківскім) згоріло 18 господарств; шкода 10.000 зр. Причина огня неосторожність. — В Боричівцї, теребовельского повіта, погоріло 5 загород, шкода 5000 зр. необезпечена. Огонь повстав в наслїдок неосторожности. — В Верблянах, каменецкого повіта, погоріли 4 загороди, з тих 2 обезпечені. — Шкода 2285 зр. Огонь був підложений. В огни погибла 6-місячна дїтина і 4 штуки худоби. — В Євитареві, сокальского повіта згоріла двірска стайня з кількома штуками худоби, вартости 4000 зр., в части обезпечена. — В Кривім, бережаньского повіта, погоріли двірскі будинки, вартости 16.500 зр., в части обезпечені. — В Стецевій, станїславівского повіта знищив огонь 6 будинків господарских вартости 7000 зр., в части обезпечених. Причина огня підпал. — В Микулинцях, того-ж повіта, погоріла коршма, в котрій тимчасом було уміщених 40 уланів. Коршма вартости 5000 зр. була обезпечена. Огонь вибух з неосторожности. — В Острій, бучацкого повіта згоріла горальня і двірскі будинки. Загальна шкода 33.000 зр. була в части обезпечена. Крім того погоріло кілька селяньских загород. Причиною пожару була неосторожність. — В Старім Скалатї знищив огонь 6 загород.

Двері поволи отворили ся і до комнати війшов молодий гарний мужчина, поглянув уважно на доктора і на Васька, а они оба видивили ся на него. Відтак приступив до доктора, що підніс ся з свого фотелю, поклонив ся і простягнув ему руку.

— Стрику Вобе — ви мене певно не пізнаєте? — спитав молодий чоловік приязно.

Доктор поглянув на него уважно і его лице прибрало злосливий, насьмішливий вигляд.

— Го, го! таж се пан Генрик! Ну, прецї раз вернув з проходу. — Ха-ха-ха! довго ти проходжував ся, а тепер — ну, тепер стрик знов добрий! — Не маю гроший — чуєш, не маю! Чого хочеш? — крикнув до него.

Лице Генрика почервовіло як грань, але він здержав ся.

— Стрику, я не приходжу по гроші — відповів він спокійно. — Я гадав, що ви вже забули і простили менї нерозважний молодечий поступок, котрого й я жалую, хоч він вийшов менї на добре і послужив до мого щастя.

— Ого! аж до щастя? — А в чім же лежить се твоє щастє, єсли вільно спитати? — Свояки, котрим щастить ся, не приходять до мене. Лише єсли хотять що видерти від мене, тогди приходять. А чим же ти тепер? — Виглядаєш цїлком прилично — що робиш, чим займаєш ся? Га?

— Я, стрику, боров ся в сьвітї з нуждою і з бідою, аж вкінци добив ся того, чого хотів; тепер я учителем при академії штук красних, ось мій патент. Сї мої сьвідоцтва з Риму і з Монахова докажуть вам, що я не змарнував часу.

— Дивіть ся! Рим, Монахів; то ти волочив ся по Римі, по Італїї? — насьмівав ся стрик. — А тепер чого хочеш?

— Вашого прощеня за мої дурні поступки, стрику! Я прийшов просити вас о любов, яку ви менї оказували в моїх молодих лїтах і за котру я вам безконечно вдячний.

Доктор поглянув на сьвідоцтва.

— О, о! Вісїмсот талярів пенсиї — учитель при а-ка-де-мії — промовив поволи і знов поглянув на Генрика. Нараз прояснило ся его лице, немов прийшла ему нагле яка щаслива гадка до голови. — Сїдай, хлопче, ну, сїдай-же. Отже ти учителем при академії — сказав з усьміхом — се гарно, дуже гарно! Іване, лиши нас самих — розумієш?

— Цїлком! — усьміхнув ся Васько і вийшов, але очевидно задержав ся під дверми і здасть ся перший раз в своїм житю розгнївав ся, що був трохи глухий і не міг чути, що опи оба говорили з собою в комнатї.

— Так, так — сказав доктор, беручи за руку братанича — то був дурний поступок, правда — але хто в своїм житю не робив дурниць! — Я вже се забуду, хлопче!

— Ах, стрику, які ви благородні і добрі, я се все говорив — відозвав ся Генрик і з чувством вхопив стрикову руку та поцїлував єї.

— О, сего вже нїколи не буде!

— Побачимо, побачимо — відповів стрик усьміхаючись. — Слухай, хлопче! Уважай! — Маю Софійку дома, мого небіжчика брата дочку — знаєш Софійку?

— Она мала дванайцять лїт, як я....

— Як ти вийшов на прохід, так! Тепер їй двайцять один лїт, а до того она хороша дївчина і богата. — Що-ж, може ти хлопче вже заручений? — Нї! — Добре; бо нинї заручує ся всьо вже в пеленках. Отже ти не заручений. — Добре, тож я забуду і прощу тобі всьо, єсли ти — ну — не догадуєш ся?

— Нї, стрику, не знаю — відповів Генрик незвичайно зачудований.

— Він не догадує ся! — Але-ж хлопче, я хочу твого добра. Мусиш оженити ся з Софійкою, ну, як?

— Стрику — ви мене дивуєте — я є....

— Ну, що ти є? — Ви обоє дїти моїх небіжчиків братів, а я хочу вашого щастя. Не хочу чути о нїякім „але"! Годиш ся, чи нї?

— Годжу ся, стрийцуню! — крикнув Генрик, обіймаючи доктора за шию — я всьо, всьо зроблю, що лише схочете, лише будьте знов добрі на мене!

— Добре, добре, пустїю! Пусти, бо задусиш! — А тепер іди! Я хочу з нею поговорити, з Софійкою. — Може ще она скаже, що не хоче!

— О, стрику, она певно сего не скаже — промовив Генрик, забуваючись.

— Не скаже? Дивіть ся, який він певний! — Але Софійка часом трохи дивна — часом дуже дивна, та я гадаю, що якось буде. — А тепер іди, прийди по полудни знов а я за той час з нею поговорю і зробимо зараз заручини. Іди!

Генрик Махт пішов. Він був такий щасливий, що не знав, чи се все дїйстно було, чи лише у снї, та не знав, коли опинив ся дома.

А стрик тимчасом бігав по комнатї і затирав з утїхою руки, а довгі поли его сурдута маяли за ним як розпущені крила.

— Іване, Іване! — крикнув.

Васько в тій хвили станув перед ним.

— Маю вже одного, маю, Іване, чуєш? — кричав доктор і его цїле лице сьвітило злобою і радостию. — Так, то добре, так пімщу ся на тім хлопчиску, бодай на нїм однім за цїлу тоту голоту, що мене обсьмієває, обмавляє і знебажає — на однім пімщу ся! — Розумієш?

Школа, котра як обчислено виносить около 6000 зр., не була обезпечена — В Ременові, львівского пов. упали жертвою огня 3 загороди; шкода 1430 зр. була обезпечена на 1000 зр. — В Йосифівці, золочівского повіта, погоріла одна селяньска загорода вартости 840 зр., необезпечена і двірскі будинки, вартости 5000 зр., обезпечені. — В Викотах, самбірского повіта згоріло 13 загород (21 будинків, а між ними школа, загальної вартости 4000 зр. Там погоріла також коршма разом з припасами варт. 2500 зр. — В Горшині, каменецкого пов. згоріло 11 загород селяньских та 6 загород і двір, власність львівских СС. Бенедиктинок. Загальна шкода около 13.000 зр. в значній части обезпечена. Причиною пожару була неосторожність. — В Старім місті, підгаєцкого повіта, знищив огонь 5 загород, вартости 3600 зр., обезпечених на 600 зр. Огонь був підложений.

— **Померли:** в Кошляках властитель більшої посілости Матій Цегельский; — в Петербурзі Плятон Павлов, професор университету і автор кількох історичних і статистичних праць, в 73 ім році житя; — в Шумлянах дня 13 с. м. Антонія з Левицких Рибакова, жена сьвященика в 55-ім році житя; — в Чесанові дня 15 с. м. Климентина з Локчевских Крупа, жена учителя в Новоселї в 42-ім році житя.

Господарство, промисл і торговля.

Приправи.

(Дальше).

3. Муштарда.

Муштарда есть то приправа, уживана до мясних страв, котру робить ся із зерна гірчиці. Суть два роди гірчиці, уживаної до роблення муштарди і оба ростуть в більше полудневих сторонах Европи: гірчиця чорна, має зерно маленьке, чорне, і гірчиця біла, котрої зерно есть більше і жовтаве. Зерно гірчиці має в собі квас міроновий і твориво, зване міросином, з котрого, коли его розтерти з водою, творить ся острий олій гірчичний або сінапісовий. (Гірчиця називає ся по латинї „сінапіс“ і звідси пішли такі назви як „олій сінапісовий“ або „сінапізмо“ — плястер або оклад з гірчиці, котрий викликує запалене на шкірі й прищить еї). Олій сінапісовий щипає в носі і викликує сльози.

З обох тих родів гірчиці роблять муштарду в той спосіб, що розтирають зерно на муку, вициснають з него олій, а відтак розрабляють ту муку з оцтом або мощем. (Мощ або молоде вино називає ся по латинї mustum і від того слова пішла італіяньска назва mostarde, францускa moutarde, а з них наше слово „муштарда“). У нас появляють ся в торговли головно два роди муштарди: муштарда кремска (вироблювана первістно в місті Кремс над Дунаєм в Долїшній Австриї), густо-плинна, і муштарда французска, густа, барви ясно-брунатної. Оба ті роди муштард виробляють і у нас в краю на спосіб фабричний. Давнїйше роблено еї у нас і по приватних домах, а замість мощу додавано до неї меду.

Склад муштарди есть всїлякий, після того, як еї виробляє яка фабрика. До т. зв. кремскої муштарди додають иноді розтертих групок або житної муки, від котрої смак муштарди есть неприятний, бо нагадує сире тїсто. До французскої муштарди додають цинамону, звоздиків, імбіру, зіля естраґону і т. д.; до англійскої дають соли, англійского перцю і звоздиків; до улюбленої в Німеччинї дісельдорфскої муштарди домішують цукру, цинамону, звоздиків і додають трохи реньского вина. Ще до инших родів домішують сардельок, цибулї, чіснику, всїлякого коріня і пшеничної муки. Для закраски додають особливо до т. зв. французскої муштарди трохи куркуми; муштарда така, коли занадто забарвлена, есть жовтава і виглядає неапетитно.

Доброта муштарди зависить від скількости в нїй головного материялу, а відтак і від других еї складових частий. Добра т. зв. кремска муштарда повинна по відотканю фляшинки мати острий, сильно бючий в ніс запах, в смаку не повинно заносити сиростию, що в противнім случаю було би ознакою домішки муки, не закрашена і не занадто рідка або густа. Від французскої муштарди вимагає ся, щоби не занадто пробивав в нїй смак короніна, щоби була більше лагідна як остра і не занадто густа, щоби через то не борзо висихала в надпочатім слоїку.

4. Дріжджі.

Коли варить ся пиво, або гонить ся горівка, то зроблену варку по остудженю лишає ся при відповідній теплотї, щоби кисла, або, як то лїпше каже ся, щоби ферментувала. У воздусї знаходять ся зародки дріжджів і ті по якімсь часї викликують ферментацию. Що-ж то суть ті зародки дріжджів? — Суть то дуже маленькі, голим оком невидні ростинки, грибки, з рода плїсниць, котрі виглядають як малесенькі міхурці або баньочки. Коли они дістануть ся н. пр. до пивної варки, то ростуть там і множать ся в той спосіб, що з одного такого зародка або міхурця дріжджевого виростає малесенький пупінок, з котрого незадовго робить ся новий міхурець і так само пускає другий пупінок; той росте і пускає знов третий і т. д., так, що утворить ся цїлий ряд або ланцушок міхурців, що держать ся одні других. При тім міхурці ті розкладають цукор, який находить ся в солодї, на алькоголь і квас вуглевий.

Коли б зародки дріжджеві дістали ся зараз до самого чистого цукру, то они би і его так само розкладали, але не довго; они погинули би, бо потребують до свого житя ще й білковини. Коли зародки дріжджеві при більшій теплотї ростуть скоро, то доокола них роблять ся баньочки з квасу вуглевого і ті підносять їх в гору. Тогди верх варки робить ся шумовина, а в нїй суть дріжджі, котрі длятого називаємо верхними. Ту шумовину збирає ся, полоче ся і наконець прасує ся, щоби дріжджі відділити від варки або затиру і тим способом дістає ся т. зв. прасовані дріжджі. При сильнім приступі воздуха множать ся дріжджеві зародки дуже сильно, але за то робить ся дуже мало алькоголю. Ся обставина послужила за підставу до фабрикованя дріжджів на більші розміри. В сїй цїли роблять із затиру зовсїм чисту варку, в котрій вже нема браги, вдмухують відтак через довший час до неї воздух при теплотї 30 степенів Цельзия, а коли опісля утворять ся дріжджі, то дають їм підсїсти ся, варку спускають, а оставші дріжджі прасують в льняних міхах і тим способом дістає ся дріжджеву масу, подібну до тїста, яко вже готовий товар торговельний. При меншій теплотї розвивають ся зародки дріжджеві поволійше і осїдають на споді. Такі дріжджі називаємо спідними. Они суть до ужитку непридатні, а то длятого, що суть занечищені ще й иншими плїсницями. Фабрикация дріжджів відбуває ся звичайно рівночасно з гоненем горівки із жита, при чім додають ще й затиру з кукурузи. Фабрики, що виробляють дріжджі окремо, держать спосіб їх робленя у великій тайнї.

Доброта дріжджий, їх переховуване і фальшоване. Добрі, прасовані дріжджі повинні бути білі або сїро-білі, крихкі, в переломі мушльоваті, в запаху приятно кваскуваті, а тїсто від них повинно добре киснути. Длятого найлїпша проба дрожджів есть та, що зарабляє ся ними трохи тїста, уважає ся, як оно кисне і випікає ся его відтак. Чим більше пухке есть упечене тїсто, тим лїпші суть дріжджі. Дріжджі гіркі в смаку, стухлі і мягкі в пальцях, суть лихі.

Дріжджі треба переховувати в холоднім, продувнім місци. В теплім місци они борзо гіркнуть, плїснїють і стають ся мазкими. Дріжджі фальшують часто в той спосіб, що додають до них крохмалю, спідних дріжджів, а навіть гіпсу.

Телеґрами.

Відень 22 мая. Торжественне вручене увірительного письма росийским амбасадором гр. Капністом у Видни відбуде ся дня 24 с. м.

Відень 22 мая. Помер тут композитор Франц Суппе.

Будапешт 22 мая. Після Budap. Corr. буде ґр. Алядар Андраші вибраний президентом, а Кольоман Сель віцепрезидентом угорскої Делеґациї.

Париж 22 мая. Рада міністрів постановила в 25-ті роковини війни з 1870 р. виставити в Парижи памятник погибшим за вітчину воякам.

Петербург 22 мая. В Кобринї гродненьскої ґубернії згоріло 200 домів і троє людий, в Рушенах тої самої ґубернії також 200 домів, а в Мокшанах пензеньскої ґубернії 90 домів.

Надіслане.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

— Цїлком! — усьміхнув ся Васько. — Але....

— Она лишить ся тут — він женить ся з нею — він еї бере для гроший! Та й чого-ж би еї брав, коли еї цїлком ще не знає? — А она могла би бути крива, горбата, божевільна — ха, ха, ха, божевільна! — Він взяв би еї, бо она має гроші! Такі они всї тепер. — Алеж то він зробить великі очи, як еї возьме і як єму скажу по весїлю, що він собі взяв — а весїле мусить зараз відбути ся. Лише ті его очи хочу бачити, а буду тїшити ся, пімщу ся на голоті! — Розумієш?

— Цїлком! — усьміхнув ся Васько. — Але чи она его схоче!

— Она? Чомуж би она не хотїла? — Він гарний, молодий, чому не мала би его взяти? — Іду зараз на гору до неї, пополудни відбудуть ся заручини, а відтак як найскорше весїле. Будуть мешкати на горі, аби я еї все мав під очима і щоби заєдно можна еї слїдити, аж —! Ну! Іди на гору, повтвирай вікна, вичисти комнати, я іду до Софійки!

І він пішов до Софійки. Як она приймила его предложене і що сказала, не знаю. Але то знаю, що коли Генрик прийшов перед вечером, взяв его доктор на бік і дуже остро напоминав его, щоби був з нею осторожний і ввічливий та щоби еї як найбільше шанував, бо она так зворушена тим, що діє ся, що він боїть ся о еї здоровлє. Здає ся, що маляр послухав напімненя доктора, бо коли по кількох тижднях відбувало ся вінчане, виглядала молода так гарно і здорово, що всї люди, які були при вінчаню, присягали ся, що вже від давна не ставала під вінець така хороша пара молодят як Софійка з Генриком.

Тимчасом доктор разом з Васьком дожидали нетерпеливо хвилї, коли Софійка, як они на певно припускали, збожеволїє. Але ся хвиля не приходила і не прийшла до нинїшного дня, і єсли хто з мешканцїв старого дому змінив ся, то сам доктор. Коли по лїтах ставало на горі що раз голоснїйше і неспокійнїйше, коли по сходах стали тупотїти малі ніжки та бігати без страху по подвірю і по „старім, небезпечнім“ огородї, коли сї малі горожани втиснули ся навіть до докторового музею між фляшки і слоїки та з зачудованем приглядали ся сим ріжним дивним сотворіням — повстала між молодими серцями а старим стриком якась невидима звязь, котрої він вже не міг розірвати. Єго старе серце почало в послїдних лїтах сильнїйше бити і немов обдавало всю окружаючу его рідню. А коли малі дїти, обступивши его довкола, уважно слухали стрикових оповідань про гарні і погані звірята, а відтак одно за другим бігло скоро на гору до матери, щоби подїлити ся з нею тим, що чуло — тодї очи старого доктора блестїли якимсь дивним сьвітлом. Він опирав ся змучений але щасливий о поруча свого фотелю і складав руки на груди.

— Іване — говорив — таки то лїпше так, як инакше, а з тими малими, живими сотворінями мілїйше живе ся, як з сими мертвими ествами. — Розумієш?

— Цїлком! — усьміхав ся Васько.

— Слава Богу за все! — тихо шепотів доктор.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера